

PRENUMERATA wynosi w Krakowie miesięcznie 2 kor., kwartalnie 6 kor. za odnośnienie do domu dopłaca się 40 hal. mies. Na prowincyi mies. 2 K. 70 hal. kwartalnie 8 kor. W państwie niemieckiem kwartalnie 10 kor., w innych państwach kwart. 12 kor. Zmiana adresu 40 halerzy.

Cena numeru pojedyn. 6 hal. Adres Redakcyi: ulica św. Tomasza L. 35.

GŁOS NARODU

Listy pieniężne, przekazy na prenumeratę i inseraty nadsyłać należy franco do Administracyi „Głosu Narodu”. — Prenumeratę oprócz upoważnionych agencji przyjmuje każdy urząd poczt. w obrębie monarchii i w państwach niemiec. Reklamacje nieopieczęt. nie podlegają opłacie poczt.

Konto czekowe P. K. O. 23993. — Adres telegraf Kraków „Głos Narodu”. Telefon Nr. 190.

Wychodzi codziennie o godzinie 5 wieczorem z wyjątkiem niedziel i świąt.

OGŁOSZENIA (inseraty) przyjmuje Administracya „Głosu Narodu”, ul. św. Tomasza 1. 35. — Od miejsca za wiersz drobnem pismem (petit) za pierwszy raz 20 halerzy za każdy następny raz 15 hal., skład tabelaryczny, liczbowy, od wiersza 30 hal. za pierwszy raz, każdy następny 15 hal. Nadesłane po 60 hal. za każdy raz. — Nekrologi i t. d. 30 hal. Załączniki do „Głosu Narodu” (prospekty, cyrkularze, ogłoszenia i t. p.) przyjmuje się za cenę 2 kor. od 100 egzemplarzy dla zamiejscowych, a 1 kor. od 100 egzemplarzy dla miejscowych prenumeratorów.

Od Wydawnictwa.

Z dniem dzisiejszym redakcyje dzienników „Czasu”, „Głosu Narodu”, „Nowej Reformy” i „Nowin”, które połączyły się, aby przez czas bezrobocia personalu drukarskiego wydawać zbiorowy dziennik p. t. „Chwila”, podejmują znowu własne odrębne wydawnictwa, zachowując jednak łączność pracy o tyle, że dział informacyjny będzie we wszystkich czterech dziennikach wspólny.

Po przywróceniu normalnych stosunków w przemyśle drukarskim, co mamy nadzieję nastąpi w niedługim czasie, każdy dziennik wróci niezwłocznie do swego właściwego typu wydawnictwa i pierwotnych rozmiarów.

Prosimy szanownych Czytelników, aby uwzględnili ciężkie warunki obecnej pracy, nie zwlekali z uiszczeniem prenumeraty na „Głos Narodu”, którą w dotychczasowej wysokości nadsyłać należy do Administracyi „Głosu Narodu” w Krakowie. Zaznaczamy przytem, że dział inseratowy od niniejszego numeru począwszy prowadzony jest przez każdy z dzienników samodzielnie.

Wydawnictwo „Głosu Narodu”.

Prenumerata „Głosu Narodu” wynosi, jak dotychczas, w Krakowie 2 korony miesięcznie, 6 kor. kwartalnie. Za odnośnienie do domu dopłaca się 40 halerzy miesięcznie. — Na prowincyi miesięcznie 2 kor. 70 hal., kwartalnie 8 koron.

Koło polskie na przelomie.

Koniec roku ubiegłego zeszedł się z ciężkiem przesileniem w polityce polskiej w Austrii. Rezultatem tych przykrych i kompromitujących zajęć w Kole polskiem, które odbiły się głośnym echem w całej prasie europejskiej, jest dzisiaj uszczuplenie szeregów solidarnego Koła polskiego i obniżenie jego moralnego i politycznego znaczenia w kraju i w Wiedniu. Nasza reprezentacya parlamentarna została oddaną na łup gwałtownych napaści i zarzutów ze strony całego obozu antypolskiego — zarzutów i napaści tem bardziej przykrych, że mających pozory słuszności.

Ale mają przecież te zajścia swoją dobrą stronę. Mowa rzeszowska p. Długosza przyspieszyła ten proces puryfikacyjny w Kole polskiem, do którego „Głos Narodu” oddawna — sam jeden — nawoływał. Wyszły w tym procesie na jaw fakty potworniejsze, niż przypuszczaliśmy, korupcyja bowiem ogarnęła koła zbyt szerokie — atoli wrzód pękł ostatecznie i Koło polskiej pozbyło się tych elementów, które zatruwały jego atmosferę i demoralizowały jego politykę. Żadne lekarstwo nie uleczyłoby tak radykalnie polityki polsko-galicyskiej, jak zrobiła to mowa p. Długosza i wykluczenie p. Stapińskiego z Koła.

W tym bezwzględny porachunku, jaki etyka i sumienie zrobiły z demoralizacyją, padli na placu także pośredni winowajcy i ukryci współnicy. Prawica krakowska popełniła ciężkie błę-

dy, łącząc się z p. Stapińskim, osłaniając jego polityczno-osobiste interesy i tolerując jego ciężkie przeciw etyce i polityce narodowej grzechy. Upadek p. Bobrzyńskiego był niedostateczną ekspiacją wobec społeczeństwa. Także p. Władysław L. Jaworski musiał złożyć mandat parlamentarny. I o ile z jednej strony żałować trzeba, że Kołu polskiemu uchył polityk rozumny i doświadczony, to z drugiej strony rezygnacyę tę uznać musimy za konieczną. P. Jaworski, którego podpis widniał na skryptach o bardzo wątpliwej wartości, nie mógł wyjść cało z katastrofy. Przez jego rezygnacyę odzyskuje Prawica honor i dobre imię, sojuszem z p. Stapińskim zbrukane.

Nie małej wagi jest również ostateczne rozbitcie „bloku”, — które nam ostatnie zajścia przyniosły. Blok ten był nieszczęściem dla polityki Koła polskiego, rozdarł społeczeństwo na dwa obozy, zrodził korupcyę i teorię „brudnych dróg”. Dzisiaj blok ten należy do przeszłości.

Z Nowym Rokiem rozpoczęła się rekonwalescencya Koła polskiego po ciężkiej chorobie. Wszystkie żywioły uczciwe w Kole wzięły się za ręce, by podnieść powagę i znaczenie naszej reprezentacyi w Wiedniu. Miejmy nadzieję, że nie będzie już w Kole bloku ani antybloku, że będzie jedynie Koło polskie solidarne i czyste... Gdy znikły brudy, które zwalczyliśmy stanowczo, Koło polskie otrzymuje znowu pełny kredyt w społeczeństwie polskiem. Solidarne Koło polskie, jest bowiem nie polityczną kombinacyją ale zasadą. O czystość tej zasady walczyliśmy, nigdy przeciw samej zasadzie.

Rok gospodarczy 1913.

Wielkie pisma zorganizowanych ekonomicznie narodów przedkładają sprawozdania z rocznych czynności we wszystkich dziedzinach, a liczne bilansy gospodarcze stają się zwierciadłem ich siły i kompasem dla dalszej pracy. Niewesoła nuta towarzyszy obecnemu egzaminowi sprawności i produktywności narodów, gdyż wszystkie prawie odcierpiały mniej lub więcej kryzys wywołaną wojnami bałkańskimi. Oprócz wielkich ofiar krwi, wojna pochłonęła prawie trzy miliardy, zamieniając tak zwycięzców jak i zwyciężoną Turcyę na dłużników Europy.

Rynki pieniężne Paryża i Londynu pokrywają 1.800 milionów franków, a wielką część tej sumy pochłaniają nowe zbrojenia. Nie pozostają w tyle poza niemi wielkie mocarstwa, które opanowała gorączka zbrojeń, podcinająca życie gospodarcze narodów przez nakładane na nie straszne ciężary podatkowe. W najbliższych pięciu latach koszty zbrojeń wyniosą we wielkich państwach Europy 46 miliardów. Austro-Węgry przeznaczają na nie 4.5 miliarda, Niemcy 10, Włochy 3.5, Rosya 12, Francya 8, Anglia 8 miliardów franków. Jak może dostarczyć zubożałe życie gospodarcze po tak strasznych przejściach, sum przechodzących możność spłat, a wnoszących w masy wielkie zubożenie?

Wojna pokonała wysoką konjunkturę ostatnich lat, a odcięcie kredytu światową siłą gospodarczą. Przesilenie objęło całą Europę, wstrząsnęło jej nerwami życia, podcinając i niszcząc słabsze ekonomiczne ustroje. Spada produkcyja, podnoszący się bezrobocie do niebywałych rozmiarów a najjaskrawiej występuje ono w Austrii. W pierwszej połowie roku pogotowie wojenne odciągnęło siłom produkcyjnym Austrii 400.000 młodych ludzi powołanych pod broń, a potężna ta liczba nie wytworzyła luki w uszczuplonym życiu gospodarczem. Ponadto emigracya

zamorska spotęgowana bezrobociem, wyniosła cyfrę 350.000 ludzi.

Bankructwa osiągnęły w jesieni roku 1912 rekordową cyfrę roczną 200 milionów pasywów, a liczba niewypłacalności rosła z miesiąca na miesiąc. Ustał zupełnie ruch budowlany, zatrudniający wielkie masy ludności, równocześnie stanęły lub ograniczyły produkcyę gałęzie przemysłu z nim związane. Wielki austriacki przemysł przedzalniany ogranicza do minimum, a w wielu zakładach zupełnie wstrzymuje produkcyę, skazując 300.000 robotników na wielkie ograniczenie lub zupełną utratę zarobków. Przesilenie udziela się w równej mierze przemysłowi żelaznemu i rozciąga się na inne gałęzie przemysłu.

Obecnie sytuacya zaczyna się poprawiać; zwiastunami rozpoczynającego się ruchu budowlanego i otwarcia kredytu są zamówienia na cegłę, które licznie zaczynają wpływać do licznych wiedeńskich cegielń. Jest zatem nadzieja, że rozpoczęcie się ruchu budowlanego obejmie również inne miasta, a jak twierdzą optymiści z łam wiedeńskiej i czeskiej prasy, biejący rok stanie się już rokiem normalnej konjunktury.

W ślad za francuskimi i niemieckimi piśmami, czeskie pisma a szczególnie „Narodni Listy” zamieszczają pouczające roczne bilansy życia gospodarczego. Tętno pulsu tego życia, śledzi każdy naród produktywny, liczący się z przyszłością i rozwojem, a osłabienie jego wskutek przesilen zewnętrznego natury, budzi wszędzie niepokój i zmusza do sanacyi. My jesteśmy o tyle szczęśliwi, że mało zajmujemy się cyframi. Będąc narodem konsumentów, zniżką konsumpcyi dotykamy naszych żywicieli, pozwalając im martwić się za siebie. Brak nam cyfr do zestawień rocznych bilansów, które nawet w normalnych latach są tak smutne, że zapoznawanie się z nimi mogłoby tylko być świadectwem naszego ubóstwa, z którego sobie zdajemy sprawę a ukryć je chcemy wobec obcych, znających niestety lepiej naszą bezproduktywność jak my sami i wielkie nasze niewyczerpane bogactwa, których wywłaszczeniem już się zajęli.

Miejmy zatem nadzieję, że wkrótce nauczą nas oni, jak zestawia się rachunki strat i zysków i jak zapobiega się zaborczości obcych, oby jednak nie było to zapóźno. Ostatnie lata wysokiej ogólnej konjunktury, silnego kredytu zaznaczyły się i u nas dodatnio, rozbudziły ducha przedsiębiorczości. Zdawało nam się że odżył drzemający w nas nerw życia gospodarczego a widmo, które przesunął nam przed oczy Stanisław Szczepanowski, opuściło bezpowrotnie swą stałą w kraju naszą siedzibę. Jak za dotknięciem różdżki czarodziejskiej zmienia się nagle sytuacya. Pierwszą zapowiedzią nadciągającej a groźnej dla kraju naszego depresyi finansowej było wystąpienie generalnego sekretarza banku Austro-węgierskiego p. Prangera, będące hasłem do zamknięcia hojnie udzielanego kredytu. Momentalnie zmieniła się sytuacya, zaznaczająca się pomorem gospodarczym i bankructwami starych placówek przemysłowych i handlowych, a wraz z nią wraca nieodstępna towarzyszyca „Nędza Galicyi” i wskazuje, że leczyć ją musimy własnymi rodzimymi środkami, bo obca recepta nie wypogodzi smutnego i groźnego zarazem jej oblicza. Siła i sprawność ekonomiczna leży w nas samych i my tylko ukuc możemy z nich niezależny ekonomiczny byt. Niech zatem rok gospodarczy 1914 stanie się dlań kuźnią.

R. Woyczyński.

Narady polityczne we Lwowie.

Dzienniki wiedeńskie donoszą ze Lwowa, że z powodu zjazdu przedstawicieli gabinetu i posłów na pogrzebie ś. p. Zaleskiego, odbyły się tam narady polityczne w sprawie obecnej sytuacji. Mianowicie po zakończeniu w salonach namiestnika Korytowskiego, kontynuował prezydent gabinetu hr. Stuerghk z polskimi i ruskimi przywódcami stronnictw, w sprawie galicyjskiej reformy wyborczej. Premier miał wskazywać na konieczność wyrównania różnic w dwóch najważniejszych punktach spornych, dotyczących reformy wyborczej i wzywać posłów, aby rozpoczęte dzieło doprowadzili do końca. Następnie konferował hr. Stuerghk z marszałkiem hr. Gołuchowskim, którego odwiedził w gmachu sejmowym.

Metropolita hr. Szeptycki zaprosił premiera, marszałka, namiestnika i licznych posłów polskich i ruskich na śniadanie, które dał wczoraj o godzinie 2 popoł. Ponieważ po śniadaniu tem odbyć się miała ponowna konferencja w sprawie reformy wyborczej, odroczył hr. Stuerghk swój wyjazd do Wiednia, pierwotnie na sobotę wieczór wyznaczony, o jedną dobę.

W rozmowie z kierującymi osobistościami ze sfer poselskich poruszył także hr. Stuerghk sytuację, wytworzoną przez Izbę panów w sprawie podatku osobisto - dochodowego.

(Telefonem.)

Lwów, 5. stycznia.

(Wat.) Wczoraj przez cały dzień odbywały się tu rokowania polsko-ruskie przy udziale prezydenta ministrów hr. Stuerghka. Przed południem odbyła się konferencja prezydenta ministrów z przedstawicielami autonomistów, centrowców i narodowych demokratów. W obradach uczestniczył prezes dr. Leo. Celem konferencji było wysondowanie stanowiska tych stronnictw wobec postulatów ruskich.

Wczoraj przedpołudniem miała się odbyć także konferencja prezydenta ministrów z Rusinami. Posłowie ruscy czekali do godz. 1, poczem jednak opuścili gmach sejmowy, nie doczekawszy się prezydenta ministrów, który tymczasem konferował z Polakami.

W południe odbyło się w mieszkaniu metropolity Szeptyckiego śniadanie, w którym oprócz innych osobistości wzięli udział prezydent ministrów, namiestnik Korytowski, marszałek Gołuchowski, prezes Leo, biskup ruski ks. Czechowicz, oraz wielu posłów polskich i ruskich. Po objedzie oba obozy udały się na czarną kawę do osobnych apartamentów. Metropolita ks. Szeptycki pełnił rolę pośrednika. Merytorycznie jednak nie osiągnięto pozytywnych wyników. Rusini oświadczyli, że trwają dalej przy swoim ultimatum, t. j. przy składzie Wydziału krajowego i oczekują od strony polskiej konkretnych propozycji. Pragną w zasadzie jak najrychlejszego załatwienia sprawy i wezmą udział w dalszych rokowaniach. Dalej oświadczyli Rusini, że po zwołaniu Sejmu przyczynią się do przyspieszenia i normalnego funkcjonowania Sejmu.

Wieczorem hr. Stuerghk odjechał do Wiednia. Wiedeń. „Sonn u. Montagsztg.“ donosi ze Lwowa:

Rokowania, prowadzone we Lwowie w czasie pobytu prezydenta ministrów, nie doprowadziły do zbliżenia między Polakami a Rusinami. Podstawy kompromisu wogóle nie są jeszcze widoczne. Ani Polacy, ani Rusini nie chcą ustąpić ze swego stanowiska.

Konferencja Rusinów.

(Telefonem.)

Lwów, 5. stycznia.

Parlamentarna komisja ukraińskiego klubu sejmowego, w której skład wchodzi posłowie: K. Lewicki, Petruszewicz, Łahodyński, Makuch, Baczynski i Cegielski, oraz członek Wydziału krajowego Kiweluk, odbyła ubiegłej soboty kilkogodzinne posiedzenie.

Przedmiotem obrad była sprawa reformy wyborczej. Obszerne sprawozdanie złożył poseł dr. K. Lewicki, który przedewszystkiem oświetlał ostatnie wypadki w Radzie państwa, oraz konferencje, jakie odbył z prezydentem ministrów.

Mimo kilkunastogodzinnych narad, klub ukraiński nie doszedł do pozytywnych rezultatów. Po wystąpieniu sprawozdania posła K. Lewickiego, podniesiono, że Rusini oczekują nowych propozycji stronnictw polskich i że dopóki Polacy nie wystąpią z nowymi propozycjami, w kwestii reformy wyborczej, nie może być mowy o pertraktacjach, któreby jakkolwiek sukcesem zakończyły.

Poseł Makuch podnosił pomiędzy innymi, że

reforma wyboreza tylko wtedy przyjdzie do skutku, jeżeli Polacy ustąpią w sprawie Wydziału Krajowego. Co do liczby dwumandatowych okręgów wyborczych, może doszłoby do porozumienia, ale przede wszystkim Rusini domagają się muszą, aby reprezentacja Rusinów w Wydziale odpowiadała procentowo liczbie ich posłów w Sejmie. Od tego postulat Rusini nie odstąpią nawet wtedy, gdyby im inne przyrzec miano koncesje. Nie myślą też ustąpić dla „pięknych oczu rządu“, a wytrwałością osiągną — kończył Makuch butnie, — co im się ze względów sprawiedliwości należy.

W podobnym duchu przemawiali także i inni posłowie, poczem wezwano posłów parlamentar-nych, aby ze Lwowa nie wyjeżdżali.

Pożyczka krajowa.

(Telefonem.)

Lwów, 5. stycznia.

(WAT.) Na podstawie autentycznej informacji, stwierdzają dzienniki poniedziałkowe, że wiadomość, jakoby projektowana we Frankfurcie nad Menem krajowa pożyczka galicyjska została udaremniona, jest nie prawdziwa. Przeciwnie, rokowania są w toku i wypłata pożyczki ma nastąpić do 8 b. m.

Akcja zapomogowa dla miast.

(Telefonem.)

Lwów, 5. stycznia.

(WAT.) Na podstawie autentycznych informacji, cya posłów miejskich Koła polskiego, złożona z prezesa Lea, Kleskiego, Loewensteina, Raucha, Śliwińskiego i Tertila do namiestnika, aby, w myśl ostatnich uchwał Koła polskiego, interweniować w sprawie przyspieszenia akcji zapomogowej dla miast.

Namiestnik oświadczył, że w najbliższych dniach powoła do życia specjalną komisję dla akcji zapomogowej w miastach i dodał, że wydobędzie od rządu centralnego na ten cel odpowiednie fundusze.

Konflikt obu Izb Rady państwa.

(Tel.: Biura Koresp.)

Wiedeń. Specjalna komisja Izby panów dla przedłożenia podatkowych ukończyła wczoraj obrady. Uchwalono zaproponować zwołanie wspólnej konferencji na podstawie § 11. ustawy o regulaminie, celem wyrównania różnicy w opinii obu Izb Rady państwa w sprawie podatku osobisto-dochodowego. Paragraf 11 regulaminu orzeka, że na wypadek, gdyby nad pewnym przedłożeniem, co do którego decyzyja nie może być odroczone na następnej sesji parlamentu, nie można było osiągnąć zgody obu Izb, mają obie Izby wybrać wspólną konferencję o równej liczbie członków, która przedłoży ma wspólne sprawozdanie w tej Izbie, która już poprzednio powzięła w tej sprawie uchwałę. Takie wnioski nie mogą być przez drugą Izbę porzucone. Głosowanie odbywa się za pomocą kartek, na których ma być zamieszczona odpowiedź, „tak lub nie“ na postawione pytanie.

Następne posiedzenie plenarne Izby panów odbędzie się we środę o godz. 3. popołudniu.

Izba panów przeciw rządowi.

Wiedeń. Dzienniki zapewniają, że zajęte przez Izbę panów w sprawie planu finansowego stanowisko zwrócone jest w przeciwną linię przeciw rządowi, o czym świadczy postępowanie komisji podatkowej Izby panów, na posiedzenie której nie wpuszczono reprezentanta rządu. Choć nie ma wątpliwości, że konflikt między Izbą panów a Izbą posłów nie zakończy się zwycięstwem Izby panów, to przecież widać, że akcja Izby panów jest bardzo silnym atakiem na rząd, którego stanowisko ma być przez to w Izbie panów bardzo silnie zachwiane.

Enver bej ministrem wojny.

Irada sułtańska, na mocy którego dotychczasowy minister wojny, Izzet pasza, otrzymał dymisję z równoczesnym mianowaniem go generalnym inspektorem armii, a następcą jego na stanowisku ministra wojny mianowany został pułkownik Enver bej, — wywołało w Konstantynopolu wielkie wrażenie i jest sensacją dnia. Enver bej mianowany został przy tej sposobności generałem brygady.

Przyczyną dymisji Izzeta paszy miały być scysy jego z korpusem oficerskim. Nowy minister wojny, w wieku lat około 30, uchodzi za bohatera narodowego Turków. Brał on, jak wiadomo, wybitny udział w rewolucji Młodoturków, odznaczył się zaszczytnie w wojnie z Włochami i nadał nadspodziewanie korzystny zwrot dla Turcji zwrot w dru-

giej wojnie z Bułgarią i zdobył Adrianopol. Przeciwnicy zarzucają mu udział w obaleniu i zamordowaniu Nazima paszy.

(Telegram.)

Paryż. Wiadomość o zamianowaniu Enver beja ministrem wojny wywołała wielkie niezadowolenie u mocarstw trójporozumienia, zwłaszcza we Francji i w Rosji.

„Temps“ donosi, że Rosya uważa to za wielką klęskę swojej polityki tureckiej i wniesie z tego powodu protest, który inne mocarstwa trójporozumienia bardzo usilnie poprą. „Temps“ dodaje, że zamianowanie Enver beja ministrem wojny jest zwycięstwem Niemiec. Enver bej bowiem zaproponował powołanie do Turcji nienieckiej misji wojskowej „Temps“ przypomina dalej, że Enver bej zламаł pokój londyński i zdobył z powrotem Adrianopol.

W Konstantynopolu, wedle doniesienia „Tempsa“ wykryto wielki spis, na którego czele stoi były minister wojny Izzet pasza. Celem tego spisku była wyprawa wojskowa do Albanii i zdobycie jej z powrotem dla Turcji. Na okrętach austriackich przewożą rzekomo broń do Brindisi, skąd ją wysyłają do Albanii. Izzet pasza miał się ogłosić panującym w Albanii z ramienia Turcji. Z tego powodu zapowiedziany wyjazd ks. Wieda do Albanii został odroczone.

Niezawisła Albania.

Z Valony donosi „Albanische Korr.“, że południowa granica albańska, wytyczona przez komisję międzynarodową, będzie biegła w sposób następujący:

Granica zaczyna się u południowego końca jeziora Ochrydzkiego pod klasztorem Sveti Naum, dochodzi następnie do południowego końca jeziora Prespa i do miasta Koricy, które pozostaje przy Albanii. Stąd zwraca się na południowy zachód ku kanałowi Korfu i, dosięgnąwszy rzeki Sarandoporo, idzie z jej biegiem aż do jej ujścia do rzeki Vojucy. Stąd zwraca się na zachód do góry Tumba a potem do góry Murgona. Wten sposób miasta: Argyro-Kastro, Leskovik i Delvino przypadają Albanii. Wreszcie zwraca się granica ku południowi półkolem i dosięga kanału Korfu przy zatoce Ftelia naprzeciw miasta Korfu, skutkiem czego Santi Quaranta, zatoka Butriato i przylądek Stilo dostaną się Albanii.

(Telefonem.)

Berlin, 5. stycznia.

„Voss. Ztg.“ donosi: Podróż ks. Wieda do Albanii została odroczone. Z jednej strony nie jest bowiem dotąd wyjaśniona sytuacja w południowej Albanii, z drugiej zaś zamiar księcia, aby rezydencja jego znajdowała się w Durazzo, spotkał się z energiczną opozycją. W północnej Albanii obawiają się, że w Durazzo książę ulegałby musiał zbyt wielki wpływom Essada paszy, który zarówno w południowej, jak północnej Albanii jest ogromnie znienawidzony.

Wiedeń. Z okazji Nowego Roku odbyła się serdeczna wymiana depesz między prezydentem rządu albańskiego Izmailem Kemalem a ministrem Berchtoldem.

Sytuacja w Bułgarii.

(Telefonem.)

Paryż. Ze Sofii donoszą do pism tutejszych: General Sadow, który obecnie bawi za granicą, powrócił do Sofii 15. stycznia. W dniu tym rozpoczęło się przed trybunałem państwowym proces tak przeciwko niemu, jak generałowi Petrowowi, oraz byłemu ministrowi spraw zagranicznych, Genadjewowi.

Sofia. Król przyjął dziś prezydenta sobranja, Waczewa, na audyencji, aby odbyć z nim naradę w sprawie zażegnania przesilenia. Na polecenie Waczewa otrzymał Radosławow w misję utworzenia nowego gabinetu. Będzie on prawdopodobnie pertraktował bezpośrednio z większymi stronnictwami opozycyjnymi. Do jutra po południu musi być gabinet ukonstytuowany i przedstawić się sobranju, ponieważ sobranje rozpoczyna ferye świąteczne.

Sofia. Ministerstwo spraw zagranicznych w odnowionym gabinecie Radosławowa obejmuje Iwaneczew.

Telegraficzne i telefoniczne wiadomości.

Kandydatury poselskie.

Lwów. (Wat.) „Przegląd Poniedziałkowy“ donosi, że narodowi demokraci wysuną w okręgu Gorlice-Jasło, z którego piastował mandat Dr. W. L. Jaworski, kandydaturę prof. Grabskiego ze Lwowa. W opróżnionym przez śmierć ministra

skarbu okręgu Brzezany-Chodorów, ma być postawiona kandydatura postępowca Ludwika Kulczyckiego.

Bezrobocie w drukarstwie.

Wiedeń. Dzienniki czynią rządowi wyrzuty, że nie doprowadził dotąd do kompromisu między składaczami drukarskimi a pryncypałami i dopuścił do tak długiego sporu, który obie strony naraża na olbrzymie straty.

Zażeganie przesłania w Serbii.

Belgrad. Król Piotr nie przyjął dymisji gabinetu, ponieważ zdaniem króla, nie było do niej powodu do rozpisywania nowych wyborów.

Skupeczyna przyjęła prowizorium budżetowe na styczeń i luty 88 głosami przeciw 1. Sesa została odroczone do 4 lutego z powodu świąt Bożego Narodzenia st. stylu i z powodu wyborów gminnych, które odbędą się z końcem stycznia. Opozycja nie brała udziału także w dzisiejszym posiedzeniu.

Podróż Poincarégo do Rosji.

Paryż. „Matin“ donosi, że Poincaré prawdopodobnie wcześniej, aniżeli ogłoszono, uda się do Petersburga. Po powrocie Poincarégo przybędzie do Paryża kilku monarchów, a mianowicie car, król duński, król grecki i cesarz japoński.

Nowy typ krątowników.

Paryż. „Echo de Paris“ donosi, że marynarka angielska nabyła sensacyjny wynalazek, który trzyma w najciszejszej tajemnicy. Dzięki temu wynalazkowi krątowniki angielskie mają nadzwyczajną szybkość, a mianowicie 38 węzłów na godz.

Rewolucja w Meksyku.

Londyn. (Wat.) „Times“ donosi z Waszyngtonu: Bitwa pod Olinaga trwa w dalszym ciągu z niezinniejszą zaciętością. Po obu stronach zginęło przeszło po 2000 ludzi. Większość ich wymordowano z wyszukanem okrucieństwem. Położenie wojsk rządowych jest rozpaczliwe.

Nowy Jork. (WAT.) Prezydent Wilson wysłał na wody meksykańskie 4 okręty wojenne. Huerta postanowił wystąpić przeciw powstańcom z całą energią. Wojska rządowe otrzymały 150 karabinów maszynowych. Z Japonii mają nadejść w najbliższym czasie wielkie zapasy amunicyi.

Burze i mrozy.

Nowy Jork. (Wat.) Donoszą o wielkich burzach i zawiejach śnieżnych w całych Stanach. W miejscowości Ea Bix, burza wyrządziła olbrzymie szkody. Miasto pozbawione zostało światła, ponieważ elektrownia została zniszczona. Tak samo w New Jersey burza zniszczyła elektrownię, z powodu czego miasto jest bez światła.

Paryż. (Wat.) Z całej południowej Francji donoszą o wielkich mrozach.

Madryt. (Wat.) W całej Hiszpanii panują silne mrozy. W kilku prowincjach zbiory pomarańcz zostały zniszczone.

Ateny. Rząd postanowił zakupić we Francji dwa dreadnoughty, celem stworzenia przeciwwagi przeciw zbrojeniom morskim Turcji.

Valona. Walki między zwolennikami Essada pa-szy a wojskami rządowymi w Albanii trwają dalej.

Kronika z ostatniej chwili.

Ze względów techniczno-drukarskich, dział kroniki bieżącej zamieszczamy na następnych stronkach dziennika.

Kraków, 5 grudnia.

Sensacyjne pogłoski i kombinacje na temat różnych kandydatów na ministrów z Iona Koła polskiego obiegały wczoraj po mieście i znalazły wyraz w druku. Kombinacyj tych nie powtarzamy, są one bowiem, w ich treść nie wchodząc, na razie co najmniej przedwczesne.

Nabożeństwo żałobne za duszę s. p. Wacława hr. Zaleskiego, ministra skarbu, odbyło się dzisiaj o godz. 10 rano w kościele OO. Zmartwychwstańców. Odprawił je X. Piotr Pietyka, b. rektor Zgromadzenia Zmartwychwstańców. Na nabożeństwie były obecne koła urzędowe i tutejsze rodziny obywatelskie.

Konferencye w ministerstwie sprawiedliwości. Z Wiednia powrócili do Krakowa: starszy prokurator państwa r. dw. Wędkiewicz i prokurator dr. Jendl, referent spraw emigracyjnych, toczących się w tutejszym sądzie. P. p. Wędkiewicz i Jendl braли udział w konferencji, urządzonej w ministerstwie sprawiedliwości, a dotyczącej znanych aresztowań agentów emigracyjnych i dalszego z nimi postępowania sądowo - karnego. Obecni byli prokuratorzy z Wiednia, Lwowa, Krakowa i innych miast monarchii. Konferencya miała charakter informa-

cyjny wobec ministerstwa, i miała na celu ustne porozumienie się, zamiast długiej, pisemnej korespondencji.

Filia Banku przemysłowego dla Królestwa Galicyi przeniosła biura i kasy do nowego własnego gmachu w Rynku gł. l. 31. (róg ul. Szewskiej), urządzono go wedle wszelkich nowoczesnych wymogów techniki.

Kradzież w kościele. Wczoraj w południe aresztowano w kościele św. Barbary 48-letnią Maryę Żrautową pod zarzutem kradzieży lichtarzy kościelnych.

Włamywacze pracują. Do mieszkania Lazara Brandstättera przy ul. Miodowej l. 16. włamali się wczoraj po południu złodzieje i skradli biżuterję wartości 400 K.

Ci sami złodzieje włamali się później do mieszkania Heleny Ohrenschützerowej przy ul. Miodowej pod l. 2. i skradli kilkanaście srebrnych przedmiotów. Szkoda wynosi przeszło 350 koron. Kradzieży tej dopuściło się dwóch młodych ludzi, którzy zbiegli.

Rada powiatowa krakowska odbyła onegdaj posiedzenie pod przewodnictwem prezesa dra Stefana Skrzyńskiego i uchwaliła budżet na rok 1914. Wydatki wynoszą 210.474 kor., dochody własne 49 tysięcy 601 koron. Celem wyrównania niepokrytej reszty w kwocie 160.873 kor., postanowiono nałożyć podatki powiatowe w wysokości 50% podatków bezpośrednich.

Po uchwaleniu budżetu załatwiono sprawę utworzenia fundacyi stypendyjnej Dra Sebastjana Stafieja, sekretarza Rady powiatowej krak., dla uczniów narodowości polskiej, rel. rz. kat., pochodzących z powiatu krakowskiego. Wreszcie na wniosek p. Adama Konopki, uchwalono dążyć do utworzenia powiatowego związku wszystkich, na terytorium powiatu znajdujących się straży pożarnych ochotniczych i gminnych. Na ten cel z funduszów powiatowych przeznaczono 1000 koron.

Akcyja zapomogowa. C. k. galic. Towarzystwo gospodarskie we Lwowie oznajmia, że dla zabezpieczenia dostawy ziemniaków do sadzenia na wiosnę 1914 r. dla rolników dotkniętych klęskami elementarnymi Centralne Instytucje rolnicze kraju, współdziałające w akcyi ratunkowej, a mianowicie: c. k. galic. Towarzystwo we Lwowie, c. k. Towarzystwo rolnicze w Krakowie, Zarząd główny Kółek rolniczych we Lwowie, Towarzystwo „Siliskij gospodar“ we Lwowie, zakupywać będą pożywszy produkt przy pomocy funduszu państwowego w cenie 5 do 6 kor. za 100 klgr. loco wagon stacya załadowania, zależnie od jakości i oddalenia stacyi, z nadwagą 3% na ewentualne zanieczyszczenie ziemią. Ziemniaki muszą być zdrowe, rękami wybierane, wielkości co najmniej 4 cm. zwyż.

Również zakupywane będą po cenach konkurencyjnych do siewu wiosennego nasiona pszenicy jarej i żyta jarego, owsa, jęczmienia i strączkowe oraz koniczyny czerwonej, wreszcie na żywność dla biednej ludności ziarno pszenicy, żyta, jęczmienia, kukurudzy i strączkowe. Producenci, mający do zbycia powyższe produkty, zechcą nadesłać dotyczące oferty z podaniem ilości i nazwy odmiany najpóźniej do dnia 15 stycznia 1914 roku pod adresem Krajowego komitetu ratunkowego na ręce jednej z powyżej wymienionych organizacji rolniczych, dołączając próbki oferowanych nasion.

Z lwowskiego Towarzystwa lekarskiego. Prezesem tego Towarzystwa wybrany został na rok 1914 dr. Kalikst Krzyżanowski, jego zaś zastępcą prof. dr. Kuczera.

Sprawa hr. Mielżyńskiego. Z Poznania donoszą, że śledztwo przeciwko hr. Mielżyńskiemu zostało ukończone. Skarga wytoczona będzie o zabójstwo, nie o morderstwo. Śledztwo ustaliło fakt, że hrabia otworzył drzwi do sypialni żony, gdy usłyszał w niej głos męski. Ujrawszy tam swego kuzyna, dał dwa strzały z najbliższego oddalenia i położył na miejscu trupem jego i swoją małżonkę.

Rabunek w Dakowcach Mokrych. Z Poznania donoszą (Wat.) Do dworu w Dakowcach Mokrych włamali się w nocy z soboty na niedzielę niewysledzeni dotąd bandyci, którzy rozbili zapieczętowaną przez prokuratora szafę i zabrali z niej 1300 marek, oraz wiele drogocennych kosztowności, pozostałych p. ohr. Mielżyńskiej.

Hakatyści a rewelacje z za kulis „Ostmarkenvereinu“. Gazety hakatystyczne zajmują się wciąż rewelacjami z za kulis „Ostmarkenvereinu“. Stanowczo podtrzymują, że Polacy dokumenty te „wykradli“ z głównego biura hakatystów. Prawdziwość jednak ogłoszonych dokumentów dotychczas ani „Ostmarkenverein“, ani oddane mu pisma nie przeczą. Na ogół pisma hakatystyczne treści ogłoszonych dokumentów nie powtarzają, czynią to częściowo tylko pisma centrowe jak „Germania“ berlińska. Hakatystyczna „Rheinisch-Westf. Ztg.“ o gospodarce „Ostmarkenvereinu“, pisze: „Ostmarkenverein“ nie

zbyt dobrych musi mieć doradców przy wyborze swych urzędników, bo jest to rzeczą niebywałą, że dokumenty takiej ważności i takich rozmiarów mogły zginąć z jego archiwów.“

Zawieje śnieżne w Hiszpanii. Telegram z Madrytu donosi, że w północno - zachodnich i południowych okolicach Hiszpanii panują śnieżyce. Od 30 lat nie było takich opadów śniegowych. Z miasta Jaca w prowincyi Huesca donoszą o mrozach, dochodzących do 15° C. Liczne miejscowości skutkiem zasp śnieżnych są odcięte od świata.

Zamordowanie dwóch generałów. W mieście Caro w republice Wenezuela rozegrała się krwawa tragedia wśród stronników byłego prezydenta republiki, generała Castro. Mianowicie generał Urbina zastrzelił w sprzeczce generała Goncalego. Na wiadomość o tem żona generała Goncalego udała się do generała Urbiny i celnym strzałem z rewolwru położyła go trupem.

Nowe Rokowania

Lwów. Słychać tutaj, że niebawem mają się odbyć w Wiedniu nowe rokowania polsko - ruskie w sprawie reformy wyborczej. Gdyby sytuacja się polepszyła, w takim razie dalsze rokowania odbędą się w Wiedniu.

Lwów. Minister oświaty Hussarek zwiedził w sobotę gmach uniwersytetu i szczegółowo oglądał cały budynek.

Nadesłane.

Zecerzy i maszyniści poszukujący zajęcia w Krakowie lub na prowincyi zechcą podać swoje adresy do Związku właścicieli drukarni Galicyi Zach. Kraków, Zwierzyniecka 2.

KRYTYKA

od N. Roku 1914 przemienia się 10556 na dwutygodnik polityczno-literacki.

Kierunek pisma niezmienny. Około 100 współpracowników. Pierwszorzędne pióra literackie i publicystyczne. Nowa rubryka: „Echo“, dla spraw aktualnych.

Numer 1 wyjdzie 5-go Stycznia.

Prenumerata półrocznie 10 koron, kwartalnie 5 koron.

Administracya „Krytyki“: Kraków, ul. Staszica l. 5.

W konc. szkole kroju i szycia

ulica św. Krzyża l. 7., kurs kroju zaczyna się 7 stycznia Zgłoszenia codziennie. 495/2

Pałac Spiski. Telef. 0330.

Dom własny.

ANTONI HAWELKA

c. k. dostawca Dworów poleca

NA KARNAWAŁ

wspaniale urządzone lokal na l p., składający się z saa dużej, małej, fumoiru i garderoby (projekt i dekoracye ciennl W. Tetmajera), na bale, wesela, rauty, pikniki i zebranie towarzyskie. 497 1 0

Urządza całe zastawy od najtańszych do najwykwintniejszych, tak we własnych lokalach jak i w domach prywatnych.

Koncypiant adwokacki ratyn. poszukuje posady zaraz. „Koncypiant“, poste rest. Wadowice. 10557

15—20.000 K. na II. hipotekę blisko plant, bez pośred. do umieszczenia. Loretańska 3. I p. drzwi IV od 3—5. 10568/2

Dnia 10 stycznia urządza Orkiestra amat. Sokoła krakowskiego **Zabawę taneczną z kotyliionem**

dla członków i ich rodzin. Dochód przezn. na drużyny połowe **Zaproszenia nabywać można u kursora.**

Poszukuje się mieszkania o 6 pokojach słonecznych z komfortem od 1 kwietnia. Wiadomość: ul. Garncarska l. 2. parter. 424

Wspólnika

poszukuje się do bezkonkurencyjnego, bardzo rentownego w Krakowie handlu z kapitałem od 15 do 20 tysięcy Koron. Zgłoszenia listowne: Kraków, ul. Szczepańska 15, I p. oficyna Bol. Jankowski.

Z dokumentów „Ostmarken-Vereinu“.

(Z korespondencji »Ostmarken-Vereinu« z Rusinami galicyjskimi).

Wedle relacji »Dziennika Berl.«

Intrygę hakatystyczno-ruską w sprawie sprowadzenia ruskich robotników do Prus w miejsce polskich, oraz w sprawie wykupowania niemieckich gospodarstw w Galicyi przez Rusinów, ilustruje w dalszym ciągu szereg znamienitych listów, z których podajemy następujące:

Dnia 31 października 1903 r. znany ks. Hanyckij pisał do biura »Ostmarkenvereinu« pomiędzy innymi:

»W Galicyi Niemcy są życzliwsi Polakom aniżeli Rusinom, ponieważ Polacy jako dzierżyciele władzy (Machthaber) cieszą się większą sympatją Niemców. Dlatego ponawiam moją prośbę o doniesienie Niemcom, żeby przed sprzedażą udawali się najprzód do Ruskiego Narodnego Komitetu. Przy tej sposobności donoszę, że w tych dniach mieliśmy wiele pracy na różnych posiedzeniach, na których debatowano tylko o naszym politycznym położeniu i że skutkiem ich była znana już pewnie panom secesya posłów ruskich z Sejma. Na posiedzeniu dnia 4-go listopada r. b. zapadnie uchwała, kiedy delegowani przez Komitet panowie mają pojechać do Berlina, o czym po posiedzeniu zaraz doniosę. Mojem zdaniem byłoby także dobrze, żeby na tych odbyć się mających (w Berlinie) posiedzeniach obradowano nad temi sprawami ze stanowiska politycznego i ekonomicznego współdziałania i byłoby z wielką korzyścią, żeby JWPan zechciał przysposobić porządek obrad i bliższe szczegóły«.

Na list powyższy otrzymał ks. Hanyckij z biura zarządu »Ostmarkenvereinu« w dniu 23-go listopada 1903 r. następującą odpowiedź:

Na szanowne pismo z 31 z. m. pozwalamy sobie Panu donieść, że na nas nie cięży żadna wina, jeżeli Niemcy w Galicyi gospodarstwa swoje sprzedają Polakom. »Narodnyj Komitet« został kilka razy uwiadomiony, a mimo to nie przybyli nabywcy (ruscy) do miejscowości wymienionych w piśmie z dnia 26 października. Także w Baginsbergu-Kołomyi jest kilka małych gospodarstw do sprzedania, o czym p. Lewickij został uwiadomiony.

A dalej w liście z 27 listopada 1903 r. »Ostmarkenvereinu« donosi ks. Hanyckiemu, co następuje:

»Pozwalamy sobie uprzejmie donieść, że według doszłych nas wiadomości w Weinbergen pod Lwowem, Augustinsdorf pod Śniatynem i Baginsberg pod Kołomyją mimo kilkakrotnego inserowania w pismach ruskich wyłącznie Polacy, względnie Mazurzy starają się nabyć niemieckie gospodarstwa i prosimy jak najuprzejmiej zarządzić, żeby tam dostali się także Rusinie«.

Wielce znamienity jest list ks. Hanyckiego z dnia 1 października 1905 roku w sprawie utworzenia przedsiębiorstwa bankowego dla parcelowania wielkich polskich majątków w Galicyi. Oto, co w nim do zarządu »Ostmarkenvereinu« pomiędzy innymi pisze:

»Niniejszem uwiadomiam JWPana, że wczoraj 30 września na posiedzeniu »Ruskiego Narodnego Komitetu« uchwalono na zbliżające się posiedzenie zarządów »Ostmarkenvereinu« wysłać jeszcze jednego męża zaufania. Co do interesu bankowego, złoży (Komitet) oświadczenie, że starać się będzie nie tylko zakupić dla Rusinów gospodarstwa mających się wysiedlić Niemców, ale możliwie także założyć przedsiębiorstwo bankowe, aby parcelować polską wielką własność ziemską. Nadmieniam tu, że Polacy założyli między sobą towarzystwo, aby polskich wychodźców z Ameryki przesiedlić do Galicyi. Niech JWPan z łaski swej posiedzenie zarządów »Ostmarkenvereinu« tak urządzi, żeby się ono odbyło dzień przed albo po posiedzeniu zarządów biur wykazów pracy Izby rolniczych. Kiedy się ono odbędzie, udzieli JWPanu informacji p. Sagun, prezes biura wykazu pracy w Berlinie, Madaistrasse nr. 1«.

W końcu Hanyckij dołącza dwa wzory ruskich nalepek na listy i radzi »Ostmarkenvereinu« zaprowadzić podobne nalepki w »celach narodowych«.

Zarząd »Ostmarkenvereinu« zapytywał Hanyckiego o stan stosunków polsko-ruskich w Galicyi, za co od tego księdza pod dniem 11go października 1903 r. otrzymał następujące wyjaśnienie:

»Jesteśmy JWPanu bardzo wdzięczni za udanie się zaraz do nas wprost w tej sprawie i prosimy w obustronnym interesie zawsze tak czynić w każdym przypadku, abyśmy jasny mieli obraz w naszym działaniu. Według bowiem mego skromnego zdania (Hanyckij napisał w swojej wzorowej niemieckiej: meiner unschätzbaren (!) Meinung

nach, czyli: nieocenionego zdania! Przepisek autora) tylko w ten sposób można zdobyć sobie jasny pogląd na sprawę polską i nie tylko Niemcy, ale przez Niemcy resztę Europy pouczyć o polskiej szlachetności«.

Następny list głównego zarządu »Ostmarkenvereinu« do ks. Hanyckiego dotyczy zupełnego wyrugowania polskich robotników. Oto jego brzmienie:

»Wobec bojkotowania ziemian niemieckich ze strony polskich robotników sezonowych (zgola nieprawda! Przep. aut.) proklamowanego obecnie z całym naciskiem w prasie polskiej i ze strony polskiego duchowieństwa, zalecałoby się rozwinąć gorliwą agitację celem stopniowego zupełnego wyrugowania polskich robotników sezonowych przez Rusinów. Proszę Pana uprzejmie o poufne doniesienie, czy »Ruski Komitet Narodny« powziął jakie uchwały pod tym względem, albo czy już poczynił jakie kroki«.

Na list powyższy odpowiedział ks. Hanyckij »poufnie« w tonie bardzo niezadowolonym, co następuje:

»W odpowiedzi na pismo Panów z 16go b. m. donoszę, że my już wiele uczyniliśmy i pracujemy (dass wir schon viel gemacht haben und arbeiten), Niemcy nas jednak haniebnie traktują i lekceważą (von Seite der Deutschen werden wir schände behandelt und zurückgestellt). Wielu biurom wykazu pracy daleko przyjemniej jest mieć do czynienia z Polakami, aniżeli z Rusinami. Przyjadę w tej sprawie w tych dniach do Berlina i wszystko wytoczę«.

Pogrzeb ś. p. ministra Zaleskiego.

Lwów 4 stycznia.

Dawno już Lwów nie gościł w swoich murach tylu wysokich dygnitarzy rządowych z Wiednia, jak obecnie z powodu pogrzebu ministra hr. Wacława Zaleskiego. Na smutny ten obrzęd, oprócz mistrza ceremonii hr. Cholomiewskiego, jako reprezentanta cesarza, przybyli z Wiednia specjalnym pociągiem: Prezes gabinetu Stürgkh i ministrowie: spraw wewnętrznych bar. Heindol; kolei bar. Forster; wyznań i oświaty dr. Hussarek; rolnictwa Zenker, kierownik ministerstwa skarbu bar. Engel oraz kierownik ministerstwa dla Galicyi dr. Zdzisław Morawski.

Z prezydium Rady ministrów przyjechali radca sekcyjny Ehrhardt i sekretarz ministerjalny dr. Alfred Wysocki; z ministerstwa skarbu szefowie sekcji: Beck, Scheuchstuel, Wimmer, Galecki, Barrek, Mühlvenzl i Globochnik; radcy ministerjalni: Jambour, Munk, Łopuszański, Haala, Grimm, Verdin i Wollheim; radca sekcyjny bar. Devé i radca skarbu dr. Bauda; z ministerstwa rolnictwa: szefowie sekcji Erl, Seidler i Köller; starszy radca adm. Hordyński; sekretarze ministerjalni Krenn i Schürer; wicesekretarz ministerjalny Gugenthal; inspektor stadni wojskowych pułkownik Merhal i rotmistrz bar. Chimani; z ministerstwa wyznań i oświaty: szefowie sekcji: dr. Ćwikliński i dr. Madeyski, oraz wicesekretarz ministerjalny dr. Prügel; z ministerstwa spraw wewnętrznych wicesekretarz ministerjalny dr. Iszkowski; z ministerstwa kolei sekretarz ministerjalny Starzewski; z ministerstwa handlu sekretarz ministerjalny Krupski; z ministerstwa robót publicznych starszy radca budownictwa Malisz i wicesekretarz ministerjalny Zaleski; z ministerstwa dla Galicyi sekretarze ministerjalni Neumann i Kozubski.

Koło polskie reprezentowane było przez całe prezydium; Narodowy Związek niemiecki reprezentowali pp. dr. Stözl i Langenhan; Związek posłów chrześc.-społ. p. Jerzabek.

O godzinie 11 rano w bazylice odprawił nabożeństwo żałobne ks. arcybiskup Bilezewski w otoczeniu episkopatu z całego kraju obu obrządków i licznego kleru. W stallach zasiedli przybyli goście, a nadto przedstawiciele krajowych władz autonomicznych i rządowych w otoczeniu urzędników, reprezentanci szkół wyższych, instytucji i t. d.

Po uroczystej mszy św. rozpoczęły się egzekwie przy katafalku: pierwszy odprawił »panachidę« ks. arcybiskup Szeptycki w otoczeniu biskupów, mitrów, kanoników i licznego kleru obrz. gr.-kat., następnie modły żałobne w obrządku orm.-kat. odprawił ks. arcybiskup Teodorowicz w otoczeniu całej kapituły ormiańskiej; wreszcie Castrum doloris odprawił ks. arcybiskup Bilezewski w otoczeniu wszystkich arcybiskupów, biskupów i kapituł i licznego kleru trzech obrządków, oraz proboszczów z dóbr zmarłego ministra.

Koło godziny 1 w południe ruszył pochód pogrzebowy na cmentarz Łyczakowski. Stosownie do życzenia zmarłego ministra, mów pogrzebowych nie było.

Teatr miejski w Krakowie.

»Oj młody, młody!« — Komedya w 4 aktach Aleksandra hr. Fredy (syna).

W repertoarze syna wielkiego pisarza, utwór »Oj młody, młody!« obok »Wielkiego bractwa« jest jedną z najprzedniejszych lekkich komedyj, uważanych nie bez słuszności za prototyp polskiej oryginalnej farsy o wybitnych cechach swojskiego oryginalnego humoru.

Komedję »Oj młody, młody!« wznawiał teatr krakowski często, a zawsze w obsadzie pierwszorzędnej. Ostatni raz grano ją za dyrekcji Kotarbińskiego przed laty 10. W roli Józia Wireckiego wystąpił podówczas, rozpoczynający swój zawód sceniczny, Jerzy Leszczyński i zdobył w niej pierwsze aktorskie ostrogi, jako przedstawiciel lekkich ról salonowych. W sobotę rolę tę grał p. Stanisławski, jeden z najpracowitszych i najużyteczniejszych naszych artystów, którego grę cechuje zawsze wielka sumienność i stylowa staranność. Te zalety ujawnił p. Stanisławski w pełni, nie zdołał one wszelako zastąpić tej bujnej siły i tego naturalnego rozpedu, jaki grze artyści nadać może tylko pierwsza młodość i połączone z nią wdzięk młodzieńczego tupego.

Zespół sześciu niewiast z różnych sfer towarzyskich, tworzących świat dworu ziemiańskiego, pp. Odyńskich w strojach stylizowanych z przed 30 lat, stworzyły panie: Kosmowska, Górską, Gryfiec, Janiczówna i Czapliska.

Nie o wszystkich z wymienionych pań powiedzieć można, że utrafiły w styl Fredrowskiej krotechwili, na ogół jednak światek przez nie reprezentowany miał koloryt swej epoki. Pani Kosmowska dobrze uwydatniała lekki sentyment romantyczny ciotki Odyńskiej, panie Górską i Gryfiec, którym nie bardzo było do twarzy w sukniach z turniurami, siły się ze średnim powodzeniem na akcent komiczny w ryzykownem współzawodnictwie o zdobycie dla siebie romansowego pustaka. W swoim żywiole natomiast była p. Czapliska, budząc nieposkromioną wesołość naturalną kokieterią prowincjonalnej lesniczyny; doskonałą była p. Modzelewska, pełną szczerą naiwności p. Janiczówna w kapitalnych scenach aktu czwartego.

Z ról męskich najwięcej humoru rozwijał p. Siemaszko w roli doktora Puffera. Za mało uwydatniały się w stylowej charakterystyce role Ordynskiego i Norzkiego, grane przez pp. Jednowskiego i Szyborskiego. Dobre epizody dali pp. Trzywdar i Wójcicki. — Publiczność bawiła się dobrze i zadowolone swe wyrażała częstymi oklaskami i wywoływaniem wykonawców.

W. Pr.

Z ruchu muzycznego.

Cykl Chopina. Dziś rozpoczyna się w Starym Teatrze cykliczny przegląd twórczości Chopina w wykonaniu Artura Rubinsteina. Na programie dzisiejszego wieczoru są: Koncert F-moll i Fantazyja Op. 13, z tow. orkiestry 56 p. p., nadto sześć preludjów i sześć etud. O ogromnem zainteresowaniu, jakie cykl Chopina wywołał, świadczy pożądana liczba przeszło trzystu abonamentów, na wszystkie wieczory. Pozostałe bilety sprzedaje dziś kasa Starego Teatru.

Koncert na Pawlikowice. We czwartek 8-go b. m. odbędzie się w sali Starego Teatru koncert znakomitego skrzypka, prof. Zygmunta Szwarcsteina, który tym razem ofiarował swój talent na usługi społecznego dzieła. Ani artysta, ani zakład w Pawlikowicach nie potrzebują reklamy. Bilety są do nabycia w dyrekcji koncertów krakowskich w Starym Teatrze, a w dniu koncertu od godziny 3-ej po południu w kasie Starego Teatru po cenie 3 K za krzesło w pierwszych sześciu rzędach, a po 2 K za miejsce w następujących rzędach krzesel i na galeryi.

VI Poranek instytutu muzycznego zgromadził wczoraj w sali teatrzyku świetlnego »Uciechac« niemniej liczny, jak poprzednie poranki, zastęp muzycznej publiczności, zachęconej niezwykle interesującym programem historycznej muzyki kameralnej. Prawdziwą biesiadą artystyczną było wykonanie utworów trzech arcymistrzów klasycznej muzyki, Glucka, Haendla i Bacha, tak rzadko pojawiających się na programach koncertowych. Rozpoczęło produkcje Trio orkiestrowe Glucka na dwoje skrzypiec, wiolonczelę i fortepian w wykonaniu pp. Giebułtowskiego, Pichera, Radeckiego i pani Kl. Umlaufowej. Zarówno w tej kompozycji, jak i w Triu Bacha, które zakończyło program, podziwiać można było wzorową zgodę ansamblu, wyśmienitą rytmikę, czystość intonacji i charakterystykę, która wybornie uwydatniła właściwości stylowe obu starych mistrzów. Znakomitą podporą tego zespołu był podkład fortepianowy, prowadzony przez p. Umlaufową z prawdziwie artystyczną precyzją.

Okrasą produkcji była rzadko wykonywana Sonata Bacha na flet i fortepian, gdzie prowadzący partyę fletu kapelmistrz p. Hötzel znalazł sposobność popisać się świetnym technicznym opanowaniem instrumentu. Rytmicznie i z brawurą odegrana Sonata Haendla, do której zasiadł Dr. Radecki, dopełniła interesującego, a gorąco przez liczne audytoryum oklaskiwanego programu poranku.

KRONIKA.

Kraków 5 stycznia.

Z niedzieli. Wczorajsza niedziela zasługuje w zupełności na miano szarej. Niebo szare, powietrze przesycone dymem, równie szare, a ziemia pokryta błotem ciemnej barwy. Odwilż dostatecznie wystarczyła, ażeby przez tająnie śniegu powiększyć błoto, mimo to spieszył jej od czasu do czasu z pomocą deszcz, który w nocy przemienił się w rzęsy deszcz. Wśród takich warunków atmosferycznych Krakowianie zabijali czas w murach pomieszczeń, lub kawiarni i wogóle lokalów publicznych.

Przejazd ministrów z pogrzebu ś. p. Zaleskiego. W nocy z soboty na niedzielę specjalnym pociągiem Nr. 8b przejechali przez Kraków ze Lwowa do Wiednia z pogrzebu ministra Zaleskiego, ministrowie: Heinold, Forster, Trnka, Hussarek, kierownik ministerstwa skarbu Engel i kilku posłów parlamentarnych. Wczoraj w nocy przejeżdżał przez Kraków także prezydent ministrów Stürkgh i hr. Choloniewski.

Z Akademii Umiejętności. Czytelnia Akademii otwarta będzie dla publiczności dnia 7 stycznia b. r. od godziny 10—2 i od 6—8 wieczorem.

Pogrzeb dr. Erwina Miesowicza, prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego, znanego w naszym mieście lekarza, odbył się wczoraj popołudniu. Zgon cennego lekarza wywołał żal powszechny, to też na pogrzeb, mimo szarugi i wichru, przybyły tłumy publiczności. Podczas wyniesienia trumny z mieszkania odśpiewał Chór akademicki pieśń żałobną, poczem ruszył kondukt pogrzebowy, wyprzedzany rydwanem zasypianym wieńcami. Za rydwanem postępował oddział Sokolów w mundurach polowych, którzy oddali ostatnią przysługę swojemu wytrwałemu druhowi. Kondukt prowadził dziekan wydziału teologicznego, ks. dr. K. Zimmermann, w asyście klera i duchowieństwa. Karawan ze zwłokami zmarłego otaczali pedele z insygniami uniwersyteckimi, ubrani w togi. Za trumną postępowała żona i rodzina zmarłego. Wśród liczego tłumu szli: rektor Kostanecki z dziekanami dr. Marchlewskim, dr. Kultrzebą, dr. J. Łosiem i prawie wszystkimi profesorami Uniwersytetu krakowskiego. Akademię Umiejętności reprezentował dr. Fryderyk Zoll (senior), Izbę lekarską prezes dr. Schoengut i członkowie wydziału, w zastępstwie delegata był starosta Kowalikowski, imieniem m. Krakowa wiceprezycenci dr. Szarski i Sare, wielu radców miejskich, dyrektor Tow. wzaj. ubezpiecz. Paszkowski, koledzy zmarłego, palestra krakowska i niezliczone rzesze publiczności. Już zmrok zapadł, gdy trumnę przedwcześnie zmarłego profesora złożono w grobowcu rodzinnym na cmentarzu rakowickim. Na życzenie rodziny zmarłego mów nie było.

Pogrzeb b. p. Bernarda Biedera. Wczoraj w południe odbył się w Krakowie pogrzeb b. p. Bernarda Biedera, dyrektora szkoły miejskiej im. Kazimierza W. Kondukt pogrzebowy wyprzedzały szeregi dzieci ze szkoły Kazimierza W, i ze szkoły handlowej, których zmarły był kierownikiem. Za trumną postępował brat zmarłego poeta i literat Edmund Bieder, reprezentacja zbiorowa, kierownik z dr. Tillemsem i R. Landauem, wiceprezydent starosta Krakowa dr. Szarski z radcami miejskimi Kompańskim i Maciulowskim, »Ognisko« nauczycielskie reprezentował prezes Stanisław Michalski, dalej szli: dyrektor Akademii handlowej dr. Kannenberg, Witold Ostrowski, redaktor Prokesch, dyrektorzy szkół krakowskich wraz z nauczycielami i nauczycielkami, oraz znajomi i przyjaciele zmarłego. Na cmentarzu izraelskim przemówili dr. Thon, podnosząc znacność charakteru zmarłego, imieniem kolegów żegnał zmarłego nauczyciel p. Danziger, a imieniem uczniów p. Loeffler, uczeń szkoły handlowej im. Słowackiego.

Ambulatoryum dentystyczne obecnie c. k. Instytut stomatologiczny (Garncarska 11 I. p.) otwarty zostanie dnia 7go stycznia 1914 r. Godziny przyjęć: Oddział operatywno-zachowawczy od 8—9^{1/2} rano z wyjątkiem sobót, niedziel i świąt. Oddział techniczny od 8—12 przedp. z wyjątkiem niedziel i świąt.

Policja zdrowia. W zakładzie dla badania środków żywności w Krakowie odbędzie się w najbliższych miesiącach sześciotygodniowy kurs naukowy dla wykształcenia gminnych organów policji zdrowia i artykułów żywności. Zgłoszenia na kurs, opa-

trzone dowodami ukończonej conajmniej szkoły wydziałowej wraz z czesnem w kwocie 50 k. należy przesłać do końca lutego na ręce kierownika zakładu. Kandydaci, starający się o uwolnienie od czesnego, winni dołączyć świadectwo ubóstwa.

Utrudnienia w warsztatach studenckich. Wskutek nieuchwalenia przez Sejm budżetu krajowego i zmniejszenia dotacji krajowej dla Ligi Pomocy przemysłowej, Wydział Ligi zmuszony został znieść uwolnienie od opłaty miesięcznej dla uczniów uczęszczających do warsztatów studenckich we Lwowie. Nadto pobierany będzie od uczniów zwrot wartości zużytego materiału.

„Czarna kawa“ u dziennikarzy w sali hotelu Pollera zgromadziła wczoraj znowu wyborową publiczność. Z żywym zajęciem wysłuchano »Przeglądu tygodniowego«, napisanego przez jednego z dziennikarzy, a wygłoszonego przez p. Turskiego, następnie deklamacji p. Pancewiczowej, która wypowiedziała ustęp z »Erosa i Psyche« Żuławskiego i »Magdalenę« Różyckiego. Pan Zygmunt Nowakowski przedstawił się w roli znakomitego naśladowcy głosu i wymowy całego szeregu aktorów, a p. Zygmunt Noskowski subtelną i dyskretną deklamacją utworów, pełnych humoru, wywoływał salwy oklasków. Popołudnie zakończyły monologi, wygłoszone przez p. Turskiego.

Z Twa urzędników budowy łanich domów mieszkalnych proszą nas o zaznaczenie, że biuro Twa znajduje się obecnie przy placu Maryackim nr. 7 I p.

Posiedzenie Towarzystwa Ogrodniczego w Krakowie odbędzie się we środę dnia 7 stycznia 1914 r. o godzinie 6-jej wieczór w sali Towarzystwa Rolniczego.

Zabawa pod „blachą“ na tle epoki ks. Józefa, odbędzie się, jak już donoszono, w sobotę d. 10 b. n. w sali Starego Teatru Zabawa ta, połączona z produkcjami literacko-artystycznymi przy współudziale pier wszorzędnych sił, jak Lucyana Rydla i innych, będzie żywe zainteresowanie. Bilety za okazaniem zaproszenia wydaje wcześniej księgarnia S. A. Krzyżanowskiego. Tam można otrzymać zaproszenia.

Zabawa dla dzieci. W niedzielę dnia 11 stycznia staraniem »Towarzystwa pomocy naukowej Polek im. Kraszewskiego« odbędzie się w odnowionej sali resursy urzędniczej zabawa dla dzieci z bardzo urozmaiconym programem, na który złożą się produkcje uczenie szkoły śpiewu p. Heumanówny, ilustrowane przysłowia, opowiadania zajmujących bajek, kosz szczęścia, komiczne wyścigi, żywe obrazy i t. d. Zabawę dla dzieci zakończą tańce dla dorastającej młodzieży, którym przygrywać będzie muzyka wojskowa. Nie wątpimy, że zarówno piękna tradycja tych zabaw jak i sympatyczny cel ściągnie tłumy publiczności.

Pęknięcie rury wodociągowej. Wczoraj po południu pękła rura wodociągowa w teatrze letnim w »Olcandrach«; woda zalała całą salę. Zawezwana straż zamknęła hydrant.

Emigracja wychodźców popisowych do Ameryki rozpoczęła się na nowo. Wczoraj przytrzymał na dworcu krakowskim siedmiu emigrantów, z których trzech jechało za fałszywymi legitymacjami. Jednego z nich, Eliasza Homego, który już trzeci raz chciał przejeżdżać przez Kraków i to za każdym razem pod innym nazwiskiem, aresztowano i odstawiono »pod Telegrafa«.

Okradzenie emigranta. Wczoraj popołudniu w chwili, gdy Semen Łataszczyzn wyszedł z poczekalni III. klasy na dworcu krakowskim, by kupić sobie bilet kolejowy, skradli mu niewysłędzeni dotąd sprawcy walizę z rzeczami, w której znajdowało się także 2.500 K. gotówki. Łataszczyzn powracał z Ameryki do kraju.

Wypadek na saneczkach. W sobotę wieczorem podczas saneczkowania, wypadł ze saneczek 18letni Otto Fischhauf uczeń gimn. i doznał złamania prawej nogi. Zawezwane pogotowie ratunkowe, po prowizorycznym opatrzeniu, przewiozło pierwszą ofiarę sportu saneczkowego do szpitala św. Łazarza.

Włamanie. Do dyrekcji policji doniesiono wczoraj, że w czasie nieobecności domowników do mieszkanka p. Okołowiczowej przy ul. Radziwiłłowskiej l. 5 włamali się niewysłędzeni dotąd sprawcy i porozbijawszy szafy i kuфry zbiegli.

Z kroniki podgórskiej. (Napad rabunkowy.—Sprytny oszust). Wczoraj na wracającą do domu przez most podgórski S. Goldbergerównę, napadli znani apasze podgórcy i jeden z nich wyrwał jej z rąk torebkę z pieniędzmi. Przechodnie wraz z policjantem puścili się w pogoń za apaszami i przytrzymali Szewczyka, Wasserteila i Adamkiewicza; niestety, główny sprawca napadu, który odgrażał się nożem, zdołał zbiec.

Znany w Krakowie Więcek, wybrał się na Podgórze, aby spróbować szczęścia. Zjawił się wczoraj u pewnego szewca i wybrawszy 4 pary butów kazał je odnieść za sobą. Koło starostwa wyrwał chłopcu buty i zbiegł. Wyprawa się udała, gdyż Więcka dotąd nie odszukano.

Z WARSZAWY.

Skazanie artystki dramatycznej. Warszawska Izba sądowa na kadencji w Piotrkowie skazała artystkę dramatyczną Henrykę Emilię Stępiewską za należenie do organizacji Narodowego Związku robotniczego w Sosnowcu, po zastosowaniu manifestu — na 5 lat zesłania.

Nowy most na Wiśle w Warszawie został wczoraj otwarty. Most ma długości 504 metrów, a wiadukt betonowy 700 m. Most zaczęto budować w r. 1904. Kosztował ośm i pół milionów rubli.

Proces Ronikiera. Z Warszawy donoszą: Prokurator państwa Cholszczewnikow wygłosił trzygodzinną mowę, w której podtrzymywał w pełni oskarżenie przeciw obu oskarżonym. Wywody świadków, powiedział, wskazują, że alibi Ronikiera się nie udało. Motywem mordu była przedewszystkiem zemsta i chciwość ze strony Ronikiera. Ronikier, jak się zdaje, był inicjatorem mordu. On nie mordował sam Chrzanowskiego, lecz go tylko zaprowadził do umeblowanego pokoju i oddał go w ręce morderców. Prokurator przypuszcza, że Ronikier miał więcej współwinnych, z których jednym był Zawadzki, właściciel umeblowanych pokojów.

ZE ŚWIATA.

Jak z Wiednia donoszą, arcyksiężna Zyta, małżonka arcyksięcia Karola Franciszka Józefa, powiła w zamku w Hetzendorf córkę. Stan zdrowia matki i córki normalny.

Skazanie redaktora. Z Petersburga donoszą: Redaktor dziennika »Den« Skworcow, został za artykuł »Czarnogóra i rosyjskie miliony« za rozszerzanie wiadomości wojskowych, skazany na dwa miesiące fortecy.

Nowe marki rosyjskie. Z Petersburga donoszą, że w ekspedycji papierów państwowych opracowywany jest obecnie nowy rysunek wzoru nowych marek pocztowych, które mają zastąpić zarówno obecne marki jubileuszowe, jak również marki dawne. Format nowych marek pozostanie ten sam, co jubileuszowych, lecz zamiast portretów carskich będą na nich umieszczone widoki historycznych miast i miejscowości.

Katastrofa. Z Paryża donoszą: Na placu kolei miejskiej w pobliżu dworca Inwalidów wydarzyła się o godz. 4 popoł. katastrofa. W głębokości 15 m. pracowało 30 robotników, gdy nagle wskutek naporu piasku oszalowanie runęło i masy ziemi zasypany robotników. Wszystkich, z wyjątkiem czterech, zdołano wyratować. Dalsza akcja ratunkowa trwa.

Bunt więźniów. Z Kairu donoszą: W więzieniu pod miastem Durha wybuchł bunt więźniów, który miało spowodować złe obchodzenie się z nimi. Więźniowie rzucili się na straż, która zrobiła użytek z broni palnej, przyczem 41 więźniów zginęło a 5 odniosło rany. Z dozorców odniosło 19 lekkie i jeden oficer ciężkie rany.

Teatr miejski w Krakowie.

Poniedziałek: »Pani prezesowa«.
Wtorek popołudniu: »Betleem polskie«.
» wieczór: »Oj młody, młody!«
Środa: »W jaskini lw«

Kandydat notaryalny poszukuje posady.

Zgłoszenia: »Kandydat«, poste rest. Stary Sącz.

Inż. Natan Silberstein

radca kolei państw. zmarł w 60 roku życia, dnia 3 stycznia w Krakowie.

Pałac Spiski. Telef. 0330.

Dom własny.

ANTONI HAWELKA

c. k. dostawca Dworów

poleca

NA KARNAWAŁ

wspaniale urządzone lokal na I p., składający się z sali dużej, małej, fumoiru i garderoby (projekt i dekoracje ścienne W. Tetmajera), na bale, wesela, rauty, pikniki i zebrań towarzyskie.

Urządza całe zastawy od najtańszych do najwykwintniejszych, tak we własnych lokalach jak i w domach prywat.

WSPÓLNIKA

poszukuje się do bezkonkurencyjnego, bardzo rentownego w Krakowie handlu z kapitałem od 15 do 20 tysięcy Koron. Zgłoszenia listowne: Kraków, ul. Szczepańska 15, I. p. oficyna, Bol. Jankowski.

15—20.000 K. na II. hipotekę, blisko plant, bez pośred. do umieszczenia. Loretńska 3. I. p. drzwi IV. od 3—5.

Nadesłane.

Za artykuły w tej rubryce Redakcyja nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności.

Dr. Władysław Szabo

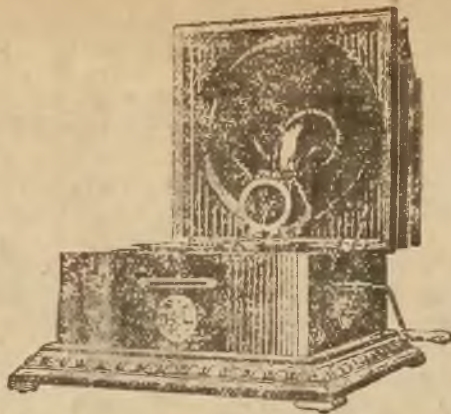
otworzył kancelaryę adwokaacką w Wieliczce.

Pamiętać należy, że:

1. **Scotta Emulsya** jest jedyną według metody Scotta spreparowaną Emulsyą tranu wątrobianego, opierającą się na 40-letnich prawie pomyślnych wynikach.
2. **Scotta Emulsya tranu wątrobianego** jest wyłącznie sporządzoną z najlepszego parowego tranu łodyjskiego i z innych, również pierwszorzędnych surogatów. Z tego powodu nigdy w niczem nie ustępuje w dobroci i sile działania.
3. **Scotta Emulsya tranu wątrobianego** odznacza się przyjemnym smakiem, lekkostrawnością i jest wzmocniającym środkiem tak dla dorosłych, jak i dla dzieci.
4. **Scotta Emulsya** dzięki udowodnionej metodzie Scotta jest niezmiernie trwałą i posiada w lecie tę samą siłę działania, jak i w zimie.

Zawsze tylko **Scotta Emulsya** żadna inna!

Cena oryginalnej flaszki K 2-50. Do nabycia we wszystkich aptekach. Za nadpłatą 50 h. w znaczkach pocztowych do firmy Scott i Bown, Sp. z o. p Wiedeń VII, z powołaniem się na powyższe ogłoszenie następuje jednorazowa wysyłka próbek przez jedną z aptek.

PATEFON REFLEKS

(Jak na rycinie tylko K. 165)

jest ostatecznym wynikiem 20 letniej pracy. **Najnowszy model 1914. Szczyt doskonałości!** Gra szafirem! Nie niszczy płyt! Nad wyraz czysta, głośna, wyraźna i subtelna reprodukcya dźwięków narzędzi muzycznych i gardła ludzkiego. — Olbrzymi repertuar wspaniałych zdjęć.

Przyszłość należy do Patefonu bez tuby! Nowe meble. Ządajcie katalogów darmo i opłatnie.

S. Grudziński i T. Berger

Kraków, ul. Szewska L. 22/3. Telefon 305. Telefon 305.

Wyciąg ten który jest całkiem czystym i nieszkodliwym olejkiem eterycznym z dodatkiem balsamicznych i żywicznych substancyj świeżo wydestylowanych.

się do letnich wzmocniających uśmierzających delegliwości, kąpielii wannowych i polecają go lekarze szpitalne od przeszło 20 lat dla dzieci i dorosłych. Na jedną kąpiel 20 hal

Główny skład:

JULIUSZ BITTNER

k. u. k. Hoflieferant, Apotheker in Reichenau (N. Öst.).

Ządajcie naley wytniecie Bittnera wyrobów z Reichenau (N. Öst.) gdyż istnieje wiele podróbek.

MATTONIEGO GISSHÜBLER naturalna alkaliczna **SZCZAWA ZDROJOWA**

Krem do zębów KALODONT Woda do ust

URZĄDZONA WEDŁUG NAJNOWSZYCH WYMAGAŃ
FABRYKA WYROBÓW MASARSKICH
JÓZEFA BIALIKA
W KRAKOWIE, UL. FLORYANSKA 50 FILIA: UL. SZPITALNA 10
POLECA W ZAKRES MASARSTWA WCHODZĄCE WYROBY W JAK NAJLEPSZYM GATUNKU I O WYBORNYM SMAKU.
PRZYSYŁKI ODWROTNĄ POCZTĄ ZA POBRANIEM

Fabryka wód miner. sztucz. i spec. leczniczych pod firmą
R. Rząca i Chmurski
w Krakowie, im. Gertrudy 1. 4.
wyrabia pod kontrolą komisji Przemysłowej Tow. Lekarskiego Krak. polecone przez ten Towarzystwo
Wody mineralne sztuczne
odpowiadające składem chemicznym wodom: Billńskiej, Giesshüblerkiej, Solterkiej, Viehy, Homburg, Kissingen, tudzież specjalne lecznicze jak: litowa, bromowa, jodowa, żelazista, kwaśna oraz inne wody mineralne z przepisu prof. Jaworskiego. Sprzedaż osatkowa w aptekach i drogueryach. — Cenniki na żądanie darmo.

Zakład malowania na szkłe
Franciszek Götzer
Schnlgasse 34. Wiedeń XVIII. Schnlgasse 34.
Specjalny Zakład dla **OKIEN KOŚCIELNYCH** artystycznie prowadzony
Najniższe ceny. — Gwarantowane szkice i kosztorysy bezpłatnie. — Rok założenia 1885. — Referencje: **Klasztor Salezjanów w Oświęcimiu, Porchawa Rarańcza koło Czerniowiec** (wisłkie okna w nowym kościele)

!! **Najlepsze chrześcijańskie źródło taniości !!**
JÓZEF BIAHUT **Dobre i tanie pierze**
i Kilo nowego, szarego darłowego K. 240,— półbiałego K. 280,— białego K. 4.—, lepszego K. 6.— puszystego, śnieżno-białego K. 8.—, najlepszego białego K. 9-50, puszystego szarego K. 6-7. 18-—, puszystego białego K. 10-—, puchu cesarskiego K. 14.— od 5 kg. franko.
Pościel napełniona pierzem
z gęstego, czerwonego, niebieskiego, żółtego albo białego nankinu, jedna pierzyna 180x120 cm. duża wraz z dwoma poduszkami każda 80x10 cm. duża, dostatecznie napełniona, wraz z szwami, trwałą K. 16.—, półpuchem K. 20.—, puchem K. 24.—, pojedyncze pierzyny K. 12 14 i 16, pojedyncze poduszki K. 3, 3-50 i 4, pierzyny 180x140 cm. duże K. 15, 18, 20, poduszki 90x70 cm. duże, K. 4-50, 5, 5-50. Pierzyny 180x116 cm. duże K. 13, 15 i 18, przysyła za pobraniem, opakowanie gratis, od 10 K. franko.
Józef Biahut w Deschenitz Nr. 45. (Böhmerwald).
Nieodpowiednia przyjmuję z powrotem lub pieniądze odsyłam. Ządajcie obszernych, ilustrowanych cenników gratis i franko.

TANIE PIERZE

1 kg. szarego, dobrego, dartergo 2 Kr., lepszego 2 Kr. 40 h., najl. nawpół białego 2 Kor. 80 h., białego 4 Kor., białego puchowego 5 Kor. 10, 1 kg. najl. śnieżno białego dartergo 6 Kor. 40 h, 8 Kor., 1 kg. szarego puchu 6 Kor., 7 Kor., białego dobrego 10 Kor., najl. puchu brzusznego 12 Kor. Przy odbiorze 5 kg. franko.

GOTOWA POŚCIEL

z grubościanego czerwonego, niebieskiego, białego i żółtego inleku (Nanking), 1 pierzyna 180 cm. długość 120 cm. szer. z 2-ma poduszkami każda 80 cm. długość 60 cm. szer. napełnione nowym szarem bardzo trwałym puchem pierzem 16 Kor., półpuchem 20 Kor., puchem 24 Kor., pojedyncze pierzyny 10 Kor., 12 Kor., 14 Kor., 16 Kor., poduszki 5 Kor., 3 Kor., 4 Kor., pierzyna 120 cm. długość 140 cm. szer. poduszki 14 Kor., 15 Kor., 17 Kor. 80 h, 21 Kor., poduszki 90 cm. długość 70 cm. szer. 4 Kor., 50 h, 5 Kor. 20 h, 5 Kor. 70 h. Podściółki z mocnego gradłu w paski 180 cm. długość 116 cm. szer. 12 Kor. 80 h. 14 K. 80 h. Wysyłki za zaliczką od 12 Kor. wysyłane są opłatnie. Zamiana dozwolona za nienadające się wzrot pieniędzy. **S. Benisch w Deschenitz Nr. 865 (Czechy).** Bogato ilustrowany cennik darmo i opłatnie.

Kierpce do gimnastyki zastępujące meszty gumowe
polecają **Bazary krajowe**
Lwów, Akademicka 14. Kraków, Szewska 22.

Rok założenia 1868.

Rok założenia 1868.

ZIVNOSTENSKA BANKA

Filia w Krakowie, Rynek główny 17.

Wpłacony kapitał akcyjny Fundusze rezerwowe przeszło
Kor. 25,000.000.— Kor. 80,000.000.—

(22 filij)

zajmuje się wszelkimi sprawami bankowymi, przyjmuje wkłady oszczędnościowe na rachunek bieżący pod najkorzystniejszymi warunkami.

Podatek rentowy opłaca z własnych funduszków.

Udziela wszelkiego rodzaju kredytów

Kantor wymiany wydaje promesy na wszystkie ciągnięcia, kupuje i sprzedaje papiery wartościowe oraz wszelkie obce waluty.

Sprzedaje losy c. k. loteryi klasowej. Załatwia przesyłki kwot gotówkowych do Ameryki i przekazuje kwoty pieniężne w kraju i do wszystkich miejsc zagranicznych.

Rocznie przeszło 10 milionów Koron wydajemy na świece stearynowe wyrobu ZAGRANICZNEGO.

PAŁA SIĘ LÓWNO
OSZCZĘDNI
nie kopeć

KRAKOWSKA FABRYKA MYDŁA

C. ŚMIECHOWSKI

Spółka z ogr. odpow. w Krakowie

NAJZNAKOMITSZY WYRÓB KRAJOWY.

ŚMIECHOWSKI

MARKA OCHRONNA.

CHEMIA i MIKROSKOP

są dziś najpotężniejszą bronią w ręku
fabrykanta tutek i bibulek cygaretowych

Już nadszedł ten czas, że lajka wyrabiająca tutki cygaretowe, nie można nazwać na seryo fabrykantem! Dziś chcąc palaczom dostarczyć wyrobu o ile możności jak najmniej szkodliwego, konieczną jest dokładna znajomość chemii, mikroskopu i odnośnych niuansów technicznych. To też na podstawie mych własnych rozbiórów chemicznych i badań mikroskopowych, oraz na podstawie wyrobionego smaku i fachowych mych wskazówek, mam zrobioną bibulkę cygaretową, znaną ogólnie pod nazwą

„SALVESOL-NORIS“

Nie wyliczam zalet, jakie posiadają owe tutki cygaretowe „SALVESOL-NORIS“ z wata w ustnikach tejże samej nazwy, gdyż są powszechnie znane i ulubione tak w kraju jak i zagranicą.

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH TRAFIKACH

MR W. BEŁDOWSKI

FABRYKA TUTEK I BIBULEK CYGARETOWYCH W KRAKOWIE

Ostatni tydzień

Ciągnięcie nieodwołalnie 10 stycznia 1914 r.

Loterya c. k. urzędników policyjnych

Pierwsza główna wygrana wartości 30.000 K jak również 2 i 3 główna wygrana zostanie na życzenie wygrywającego także w gotówce jak dotychczas wypłaconą.

Los po 1 K wszędzie do nabycia.

Miód patoka

bez domieszek, prawdziwy 5 kg. 9 K 50 h franko z opakowaniem. Doskonałe miody, do picia, domowego wyrobu w beczkach po 80 h., 1 K, 1 K 20 h. za litr loco Zbaraż za czystą i prawdziwą gwarancją. Wysyła Eugeniusz Biliński w Zbarażu, właśc. jedynej największej pasieki w Galicji. 1513 151

Kadzidło kościelne

Królewskie, mieszane, najwytworniejsze

pocztówka 5 kłowa K 9 — opłatnie.

Kościelne, czyste (alihanum) pocztówka 5 kg. K 5.80 wysyła

Droguerya w Żywcu.

Prywatne gimnazjum

z prawem publiczności
ORAZ

Pensjonat

Franciszka Scholza w Grazu
Grazbachgasse 39.

1—8 klas, świadectwa maturalne równorzędne z państwowymi—znakomity pensjonat — dom własny. Ceny umiarkowane.

Warstat

na fabrykę masarską, piekarską, ślusarską i stolarską około 180 m² do wynajęcia wiadomośc ul. Szlak 61 parter.

Photoplasticum

z całym urządzeniem tanio do nabycia. Bliższa wiadomość w Administracji „Głosu Narodu“.

**ZAKŁAD
ARTYST.-KAMIENIARSKI
BRACI
TREMBECKICH**
w Krakowie
Rakowicka 7
(dom własny) Telefon 462
przyjmuje się wykonywanie wszelkich robót w zakresie ten wchodzących, a szczerą głośno GROBO-
WOCÓW I POMNIKÓW,
lek w miejscu jak i na prowincji. Po-
taca wielki wybór gotowych pomni-
ków z piaskowca marmuru i granitu

Prima poszteńska

Słoninę i Smalec

topiony w najlepszych gatunkach wysy-
lany en-gross oraz w mniejszych 4 1/2 kg.
pakietach pocztowych w cenie K. 7.60 za
słoninę a K. 8.70 za smalec wraz z opakow.

Lepold Weisz i Ska

Budapeszt IX Hentes-uto 17

(naprzeciw miejskiej rzeźni trzody ohlewnej).

Dom eksportowy smalcu, słoniny, powideł,
śliwek i innych produktów krajowych. By
zapobiedz zwłoczce zlecę prosimy o dokładny
nasz adres. 1437 4 1

Pod gwarancją naturalną

WINA MSZALNE

Rolnicze Towarzystwo w Wippach (Kraina),
polecane gorąco przez książęco-biskupi
ordynat w Lublanie, dla dostawy pod gwarancją
naturalnych win mszalnych.

Białe wina nadzwyczaj łagodne i dobre —
dostawa od stacji kolejowej Haldenschaff
kolo GÖRS, po K. 56.—, do K. 60.—, za 100 l
Szczególnie delikatne, sortowane wina,
jak Pinela, Burgundzkie białe i czarne, Ries-
ling & Zelen po K. 65.— do K. 85.—
Niżej 56 litr. nie dostarcza się.

Towarzystwo znajduje się pod najbliższym
nadzorem parafialnego Urzędu w Wippach
tak, że jakiegokolwiek nadużycie jest
wykluczone. — Przy większych dostawach
— — — — — niższe ceny. — — —

Towarzystwo Rolnicze w Wippach (Kraina)

Na paly łańcuszki złote

dla panów i pań
wagi 60 gramów 140 K
miesięcznie 4 K

pierwszorz. zegarek srebrny
3 koperty srebrne 14 K

Dostawa wszędzie — Kto
chce tanio kupić zegarek i
łańcuszek, niechaj natych-
miast napisze:

R. Lechner, magazyn wyrob. złotniczych
Lundenburg 336.

Moczenie pościeli usuwające przedki
i pewnie zapom-
tabl. Enos. Zup.
nieszk. Puszka 4 K. 3 puszki 10 K. Wolne od cla. Jed.
wysyła z apteki w Burgbernhelm A 306 (Bawaryja.)

Miód

pszczelny Patoka deserowy, kura-
cyjny, znakomity w 5 Kg. blaszankach
za Kor. 7.75 hal. — wysyła

J. BRANDES — HUSIATYN Nr 18

Astma

Wszystkim współcierpiącym donoszę bez-
płatnie, w jaki sposób osiągnęłam przy dłu-
gim i ciężkim dolegliwościach astmy, trwałą
pomoć i nadszpiwany skutek. Na żąda-
nie służę adresami wyleczonych zupełnie
lub też częściowo w różnych miejscowościach
Austrii. Nowa ta metoda daje się zastoso-
wać z widocznymi rezultatami przy wszyst-
kich dolegliwościach oddechowych.

**Katar karmłw oddechowych
Bronchit,**

a szczególnie zastarzałe wypadki astmy
są wyleczone, lub zapobiega się im.
Trzytygodniowa, bezpłatna próba, każdego
z chorych zaheci. Ilustrowane broszury dar-
mo i opłatnie.

ANNA DIELTZ

Monachium Nr. 28. Kaiserstrasse Nr. 14

KINO-WANDA

przy ul. św. Gertrudy L. 5.

PROGRAM:

od poniedziałku 5 do środy 7. stycznia

1) Manila główne miasto Filipii. 2) Chrystyan ujarzemia teściową (kom).

Prezydent ministrów.

4) Dwaj samochwalcy (komiczne). 5) Lehman lubi swobodę (komiczne)

DRAMAT **FALSZYWY TESTAMENT** DRAMAT

7) Hodowla drzew owocowych.

Od czwartku 8 bm. „Tragedya żyda polskiego“

Największy skład przyborów i szat kościelnych

jak ornaty, kapy, sztandary, chorągwie, baldachimy oraz artykuły dewocyjne poleca po najtańszych cenach

KONSTANTY WITKOWSKI KORDAS

Kraków, Rynek główny, Linia A-B L. 46/G.

Zofia Biesiadecha

Polecamy gorąco wszystkim którzy mają zamiar jechać do AMERYKI lub KANADY, aby udali się z pełnym zaufaniem TYLKO wprost do

Biura podróży Zofii Biesiadeckiej w Oświęcimiu.

Żakob i synowie - Kramiennicki i synowie

Józefa KOLESZY

naprzeciw cmentarza w Krakowie posiada wielki wybór gotowych pomników z płaskowca, granitu i marmuru. Podejmuje się wykonanie grobów w miejscu i na prowincji.

W jaki sposób

dolegliwości płuc, kaszel i astmę zupełnie wyleczyć można doniosę każdemu bezpłatnie. Proszę tylko nadesłać ofrankowaną kopertę na odpowiedź pod adresem: Paul Kryzek, Vrachowitz obok Pragi (Czechy).

Żarówka Warszawskie

po kor. 2-20

Oszczędnościowej Za zużyte zwraca się 20 h. Zwierzyńska 11 II p. Telefon 2048.

Celujący uczeń

IV kl. gimn. udziela korepetycji dla klas niższych szkół średnich. Adres pod „Student“ poste restante Podgórze. 48 1

Maszynista

zdolny ślusarz obznajomiony z elektrycznym oświetleniem, wodociągami, centralnym ogrzewaniem. 39 3

Chłopiec

biurowy uczciwy w wieku najmniej lat 16 mogą być przyjęci w parowej fabryce ciast i cukrów Stanisław Gorgal w Jarosławiu.

Urzędnik gospodarczy

z Prus z dobrmi świadectwami, praktyk i szkoły rolniczej, liczący lat 27, poszukuje posady od 1 stycznia lub później w intensywnym majątku w Galicyi lub Królestwie. Oferty do Administracji „Głosu Narodu“.

jako herbata wytworzona z najlepszych pokarmów roślinnych, i właściwie sprzparowana jest używaną ze skutkiem jako

środek domowy

przeciw chorobom nerwowym. Działanie tej herbaty, Gauglional zwanej, uspokaja nerwy i bóle, usuwa kurcze, sprawdza sen, wzmacnia zdrowotne siły ciała przyspiesza regularne trawienie. Herbata ta jest do nabycia jedynie u c. k. nadwornego i arcyksiążęcego dostawcy, Juliusza Bittnera, aptekarza w Reichenau Nied. Ost. Cena jednego u eika wraz z przepisem użycia 3 K — Sprowadzać można za pośrednictwem apteki, w której nie można nabyć za przysłaniem o. i tnie poztą 3 K.

PRZYBORY BILARDOWE

Bile z prawdziwej kości słoniowej, kije zwykłe i zakładane, kręgielki, grabki, kreda, i szczotki bilardowe

NOWOŚĆ! Bile imitujące kość słoniową nader trwałe uszkodzenie lub pęknięcie wykluczone.

1 gar. 3 szt. I. K 50.-, 1 gar. 3 szt. II. K 35.-

— Szachy, warcaby, domina, sztony —

polecają najtańiej

REIM I SKA KRAKÓW RYNEK 37

Za najwyższym zezwoleniem Jego ces. i król. Apost. Mości,

42 c. k. loterya państwowa

na cele Dobroczynne dla królestw i krajów reprezentowanych w Radzie państwa.

Ta loterya zawiera gotówką 21-140 wygr. w łącznej wart. 625.000 Koron

Główna wygrana wynosi:

200.000 KORON

Ciągnięcie odbędzie się publicznie w Wiedniu dnia 22 stycznia 1914 r.

Jeden los kosztuje 4 korony.

Losy są do nabycia w oddziale loteryi dobroczynnej w Wiedniu, III. Vorderer Zollamt strasse 5, dalej we wsz stkich kolekturach loteryjnych, trafikach, urzędach podatkowych, pocztowych, telegraficznych i kolejowych w kantorach wymiany i t. d., plany gry dla sprzedawców losów zadarmo. — Losy wysyła się wolne od opłaty. C. k. generalna dyrekcya loteryi państwowej (oddział loteryi dobroczynnej).

Bsięgarnia G. Gebethnera i Sp. w Krakowie

otrzymała na skład główny:

Bartkiewicz Z. Pierwszy grzech. Nowe	Kor. 3 00
Bandonin de Courtanay. Bracia Słowianie.	— 0
Coster K. Dyl Sowizdrzał. Powieść historyczna	3 60
Czarnowska M. Nowa ilustr. jaska ku hnia. Wyd. II.	2 50
Dufresne J. Podręcznik do nauki gry w szachy	4 —
Jasiecki S. Czemu są spółki produkcyjne by Ha?	— 40
Jadwiga z Leżewa. Za górami za lasami. Legendy i baśnie ludowe	1 40
Kłęk A. dr. Kalendarz lekarski krakowski 1914. opr. w płótno	3 90
„ w skórę	4 20
Lubecki K. Poezyc. Wyd 2-gie	2 50
Lutesławski J. Za stosunków rolniczych na Rusi	1 80
Maszyński P. Rybalt. Chóry męskie bez wtóru T. I	5 20
„ kartaon	5 60
Misky L. Ryunek głowy i figury ludzkiej	2 40
Pietrzak J. Księga po wstańcy 1663	— 60
Rudzki M. Astronomia teoretyczna 2 tomy	18 —
Ręcznik Gebnera i Wolfa. Kalendarz encyklopedyczny-praktyczny 1914.	1 60
„ toż, kartaon	2 —
Współczesne malarstwo polskie. Zeszyt VI Piotr Staebiewicz	4 —
„ VII Ludwik Stasiak	4 —
Zmijowska E. Skauci. Powieść dla młodzieży. Kartaon	4 —
„ oprawa płócienna	4 80

Do nabycia we wszystkich księgarniach.